

Til iðnaðarnefndar Alþingis

Austurvallahópurinn þakkar traustið að fá að skila umsögn um tillögu til þingsályktunar um þjóðaratkvæðagreiðslu um byggingu Kárahnjúkavirkjunar.

Austurvallarhópurinn styður eindregið þessa tillögu, og fagnar henni jafnframt. Því til stuðnings er rétt að nefna eftirtalin atriði:

1. Kárahnjúkavirkjun var ekki til umræðu í síðustu kosningum.
2. Framkvæmdir voru hafnar í haust án þess þær færu fyrir Alþingi.
3. Skipulagsstofnun úrskurðaði Kárahnjúkavirkjun í óhag.
4. Ótal stórfyrirtæki hafa gengið úr skaftinu, m.a. vegna hugsanlegra umhverfisáhrifa, t.d. Norsk-Hydro, Skanska, Veidekke, og jafnvel fleiri.
5. Mótmæli gegn Kárahnjúkavirkjun hafa verið áberandi, í greinaskrifum, hungurverkfalli, mótmælafundum, götumótmælum, kvikmyndum, listviðburðum, undirskriftasöfnunum og fyrir dómstólum. Við nefnum sérstaklega mótmæli þeirra austfirðinga sem eru á móti virkjuninni. Á blaðamannafundi 14. febrúar s.l. flutti Þorsteinn Bergsson frá Unaósi, stjórnarmaður í Félagi um verndun hálendis austurlands harðorða ályktun gegn framkvæmdinni. Þar var engu líkara en landið sjálft talaði.
6. Mótmæli hafa borist erlendis frá í stríðum straumi, bæði frá Náttúruverndarsamtökum, almenningi og þekktu fólki.
7. Kárahnjúkavirkjun er oft kölluð "stærsta framkvæmd Íslandssögunnar". Ef eitthvað er kallað "stærsta eitthvað Íslandssögunnar" ætti það samkvæmt orðanna hljóðan að fara í þjóðaratkvæðagreiðslu. Framkvæmdin snýst hvorki um steypumagn né atvinnu 300 manna, heldur speglar eðli málsins samkvæmt daginn í dag, í gær og á morgun; hver við erum og hvernig við viljum lifa í landinu. Við viljum að þeim grundvallarspurningum sé svarað áður en ráðist er í slíka framkvæmd.
8. Austurvallarhópurinn vill að hlutirnir séu settir í samhengi. Kárahnjúkavirkjun er hluti af stóriðju. Ástæða fyrir því að verið er að hleypa stóriðju í landið í stórum stíl er að hefðbundar atvinnugreinar einsog sjávarútvegur og landbúnaður eru að hrynja.

Sjávarútvegur, vegna rányrkju og kvótakerfisins, og landbúnaður vegna þess að hann er í fjötrum byggðastefnu og annars óskipulags. Við viljum að hlúð sé að þessum mikilvægu atvinnugreinum og þeim komið í nútímalegt horf. Auk þess hentar stóriðja ekki á Íslandi, og vitnum við til Guðmundar Páls Ólafssonar, náttúrufræðings sem er manna fróðastur um hálendið sem segir stóriðju hættulega íslenskri náttúru.

Það er eitthvað mikið að hjá þjóð sem á annan eins fisk og annað eins lambakjöt en þarf að opna dyr fyrir stóriðju. Ísland á á hættu að missa sérstöðu sína.

9. Kárahnjúkavirkjun eyðileggur ósnortið svæði, og stærstu gljúfur á Íslandi, ómetanlega sethjalla sem segja sögu jarðfræðinnar, klipið er af friðlýstu svæði, Kringilsárrana, 60 fossar fara undir vatn, náttúruperlan Húsey leggst í eyði. Ómetanlegu landssvæði á Vestur-ræfum verður sökkð undir vatn með tilheyrandi uppblásturshættu og sandfoki yfir byggðir á Héraði. Aurburður í Lagarfljót stórspillir ströndinni við Héraðsflóa, og þá eru ófyrirsjáanlegar afleiðingar þess að flytja Jökulsá á Dal í Lagarfljót.

10. Neikvæð félagsleg áhrif fyrir austan. Með tilkomu álvers og þessarar framkvæmdar verður til karlmannasamfélag, svokallað gullgrafaraborp sem raskar öllu jafnvægi. Austurvallarhópurinn vill að skoðað verði frekar áhrif þess að reisa jarðvísindaháskóla í tengslum við þjóðgarð, og að kvótamál fyrir austan verði skoðuð. Þá hafa margir austfirðingar lýst áhyggjum sínum að framkvæmdin muni eyðileggja möguleika á ferðamannaíðnaði.

11. Vitna má til þeirra ótal mörgu vísindamanna sem hafa varað við þessari framkvæmd, Guðmundur Sigvaldason, prófessor, doktor Þóra Ellen, Hilmar Malmquist, vatnalíffræðingur, Ólafur S. Andrésson, líffræðingur, Helgi Hallgrímsson, náttúrufræðingur. Þessi nöfn eru brot af þeim mikla fjölda. Bendir Austurvallarhópurinn á Hálendisblaðið og Náttúruverndarsamtök Íslands í framhaldi af því.

12. Hagfræðingar einsog Þorsteinn Siglaugsson, Sigurður Jóhannesson og margir aðrir, hafa dæmt Kárahnjúkavirkjun úr leik sem reikningsdæmi sem gengur ekki upp.

13. Fyrirtæki sem eiga hlut að máli, einsog Alcoa og Impregilo, hafa ekki hreinan skjöld að öllu leyti, bæði í mengunarmálum, og eins hvað snertir siðferði. Austurvallarhópurinn leyfir sér að senda með þessari umsögn, tvær greinar um það.

14. Í mörgum lýðræðisríkjum þykir þjóðaratkvæðagreiðsla sjálfsgat mál, bæði í Bandaríkjunum þar sem leitað álitis kjósenda í málum, í

kringum kosningar, stórum og smáum, og eins í Sviss.
Austurvallarhópurinn mundi fyrir sitt leyti bæta við spurningu á kjörseðilinn sem væri á þessa leið: Viltu að hálendið verði gert að þjóðgarði?

15. Umræða um Kárahnjúkavirkjun er mikil í þjóðfélaginu og þótt það vegi kannski ekki þungt á borðum Alþingis, getum við fullvissað hæstvirta þingmenn um það að allstaðar í þjóðfélaginu er verið að tala um þessi mál, í stórmörkuðum, sundstöðum, vinnustöðum. Þrátt fyrir takmarkaðan þátt almennings í stjórnmálum nema þegar kemur að kosningum, heyrir undirrituð það æ ofan æ, og frá ótrúlegasta fólki, hvort sem það með eða móti, að þjóðaratkvæðagreiðsla ætti að vera sjálfsögð.

16. Kárahnjúkavirkjun kemur í veg fyrir að hægt yrði að búa til þjóðgarð úr öllu hálendinu. Samkvæmt alþjóðlegum skilgreiningum samræmist það ekki að virkjun sé innan þjóðgarðs. Þjóðgarður og hálendið í allri sinni ósnortnu dýrð er einfaldlega auðlind, bæði þegar kemur að ferðmannaiðnaði, vísindalegum rannsóknum og sjálfsmynd Íslendinga en hluti af sjálfsmynd okkar er að eiga eitthvað villt og óhamið. Sjálfmyndina má ekki brjóta.

Þjóðin barðist fyrir sjálfstæði á sinum tíma og stofnun lýðveldis, vegna þess að virðingu hennar var misboðið. Með því að efna til þjóðaratkvæðagreiðslu um Kárahnjúkavirkjun væri þjóðinni sýnd virðing, hver sem úrslitin kynnu að verða. Það er aðkallandi að sýna íslenskri þjóð og landinu hennar þá virðingu. Við minnum á að virðing er undirstaða alls í mannlegu samfélagi. Alþingismenn eru þjóðkjörnir fulltrúar og hljóta að ganga á undan með góðu fordæmi þegar kemur að því að nota leikreglur lýðveldisins. Með þjóðaratkvæðagreiðslu gæfist stjórnvöldum kostur á því að leiðrétta ýmis ólýðræðisleg vinnubrögð sem því miður hafa viðgengist og bendum við sérstaklega á lið eitt. Að lokum vill Austurvallarhópurinn ítreka það sem kemur fram í tillögu Vinstri Grænna að báðir aðilar hafi tíma og fjármagn til að kynna sitt mál ef til þjóðaratkvæðagreiðslu kemur.

Með bestu kveðjum, f.h. Austurvallarhópsins

Elísabet Kristín Jökulsdóttir

Meðfylgjandi gögn:

Grein um Impregilo eftir ítalskan nema við Háskóla Íslands

Bréf vegna Alcoa (Bendum líka á grein í Hálendisblaðinu)

Skrif umhverfísráðherra á heimasíðu um ferðamannaiðnað en af orðum hennar má vera klárt að hann er í hættu vegna stóriðju.

Reykjavík 27. febrúar 2003.

Alþingi
Erindi nr. P 128/1720
komudagur 3.3.2003

Iðnaðarnefnd

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 6 – 10
150 Reykjavík

Félag íslenskra landslagsarkitekta hefur fengið til umsagnar tillögu til þingsályktunar um þjóðaratkvæðagreiðslu um byggingu Kárahnjúkavirkjunar, 490. mál.

Stjórn félagsins gerir ekki athugasemdir við frumvarpið en fagnar því að þetta frumvarp komi fram og að þjóðinni sé gefinn kostur á að sýna hug sinn í málinu.

Lýðræðisleg atkvæðagreiðsla, þar sem allir atkvæðisbærir landsmenn geta tekið þátt í, ætti að varpa ljósi á eðlilega framvindu málsins.

F.h. Félags íslenskra landslagsarkitekta,

Finnur Kristinsson, formaður

Iðnaðarnefnd Alþingis
Alþingi við Austurvöll
101 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 128/1018
komudagur 14.2.2003

Efni:

Tillaga til þingsályktunar um þjóðaratkvæðagreiðslu um byggingu
Kárahnjúkavirkjunar.

Félag um verndun hálendis Austurlands lýsir eindregnum stuðningi við það að
bygging Kárahnjúkavirkjunar verði borin undir þjóðaratkvæði samhliða
alþingiskosningum í maí nk.

Landsmenn skiptast mjög í fylkingar í afstöðunni gagnvart Kárahnjúkavirkjun sem er
ein stærsta framkvæmd sem áformuð hefur verið hér á landi. Þeir hafa hins vegar ekki
fengið að láta þá afstöðu í ljósi þar sem Kárahnjúkavirkjun var ekki uppi á borðinu í
síðustu alþingiskosningum.

Félag um verndun hálendis Austurlands telur mikilvægt að þjóðin fái að segja álit sitt
í almennri atkvæðagreiðslu um mikilvægustu málefni þjóðarinnar. Bygging
Kárahnjúkavirkjunar hefði í för með sér gríðarlega mikil og óafturkræf spjöll á náttúru
hálendisins norðan Vatnajökuls. Málið er svo stórt og mikilvægt fyrir nútíð og framtíð
að það verðskuldar þjóðaratkvæðagreiðslu.

14. 2. 2003

F.h. Félags um verndun hálendis Austurlands

Þórhallur Þorsteinsson

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1019
komudagur 14. 2. 2003

Iðnaðarnefnd Alþingis.

Þjóðaratkvæðagreiðsla um byggingu Kárahnjúkavirkjunar, 490. mál.

Við erum hlynnt þjóðaratkvæðisgreiðslu vegna Kárahnjúkavirkjun.

fyrir hönd ÍFLM
Ragnheiður Ingunn Ágústsdóttir

- Íslenskir Fjallaleiðsögumenn -
Vagnhöfða 7b - 110 Reykjavík

lðnaðarnefnd Alþingis.

Stjórn jarfræðafélags Íslands telur sig ekki geta mælt með eða á móti tillögum er fram koma í þskj. 806.

Það er álit stjórnar að ákvarðanir um þjóðaratkvæðagreiðslu séu alfarið í höndum Alþingis enda séu þær ekki ákvarðaðar út frá rannsóknum á fyrirhuguðum virkjunarsvæðum né álitamálum er upp kunni að koma við slíkar rannsóknir.

Jarðfræðafélag Íslands leggur hinsvegar mikla áherslu á að náttúrufræðileg fyrirbryggðir á fyrirhuguðu lónstæði virkjanna verði skráð með sem mestri nákvæmni, þannig að niðurstöður framtíðarrannsókna í nágrenni svæðisins verði sem áreiðanlegastar, þrátt fyrir takmarkað aðgengi að landsvæðum er undir vatn fara.

með vinsemd og virðingu

Dr. Ármann Höskuldsson

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
THE ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTER
Alþingi

Erindi nr. P 128/1588

komudagur 7. 3. 2003

Reykjavík 3. mars 2003.

Til iðnaðarnefndar Alþingis
Alþingi við Austurvöll

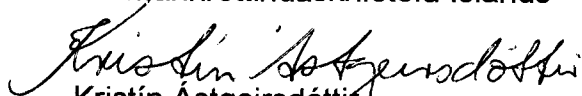
Mannréttindaskrifstofu Íslands hefur borist til umsagnar tillaga til þingsályktunar mál 490, um þjóðaratkvæðagreiðslu um byggingu Kárahnjúkavirkjunar.

Mannréttindaskrifstofa Íslands tekur ekki afstöðu til þess hvort meiri ástæða er til að greiða þjóðaratkvæði um þetta mál en ýmis önnur þótt ljóst sé að um mikið deilumál er að ræða. Almennt má segja að setja þurfi nánari ákvæði um þjóðaratkvæðagreiðslur og auka til muna rétt fólks til að krefjast atkvæðagreiðslu um mál sem skipta þjóðina miklu.

Þjóðaratkvæðagreiðslum hefur afar sjaldan verið beitt hér á landi, meðan t.d. frændur okkar Danir telja sjálfsagt að leggja stórmál í dóm þjóðarinnar. Þá má nefna að miklar umræður hafa orðið á undanförunum árum um virkt lýðræði og takmarkanir fulltrúalýðræðis og vísað þar til þess kerfis sem tíðkast í Sviss þar sem íbúarnir taka afstöðu til fjölda mála með beinum atkvæðagreiðslum og þykir sjálfsagt.

Mannréttindaskrifstofa Íslands vill hvetja Alþingi til að taka lagaákæði um þjóðaratkvæðagreiðslur til athugunar með það að leiðarljósi að efla lýðræði, auðvelda þegnunum að láta álit sitt í ljós og tryggja að það sé vilji meiri hluta þjóðarinnar sem ráði, en ekki tímabundnir hagsmunir einstakra aðila eða skoðanir sem kunna að vera í andstöðu við vilja meiri hluta þjóðarinnar.

Virðingarfyllt
f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands

Kristín Ástgeirsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 128/1723
komudagur 3.3.2003

Skagafirði, 26. febrúar 2003

Iðnaðarnefnd Alþingis,
Alþingi,
150 Reykjavík.

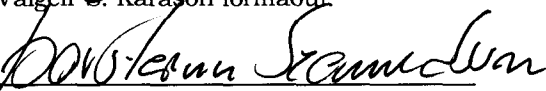
Efni: Umsögn frá Umhverfissamtökum Skagafjarðar um tillögu til þingsályktunar um þjóðaratkvæðagreiðslu um byggingu Kárahnjúkavirkjunar. Um er að ræða þingskjal nr. 806 - 490. mál.

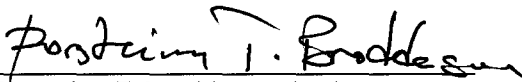
Fyrir hönd Umhverfissamtaka Skagafjarðar lýsir stjórnin sig sammála tillögunni eins og hún er lögð fram.

Við teljum að þjóðin eigi rétt á að fá að segja hug sinn í þessu stóra og umdeilda máli. Með þjóðaratkvæðagreiðslu ætti að skapast frekari umræða þar sem sjónarmiðum er gert jafnhátt undir höfði.

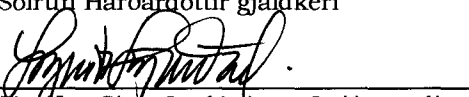
Fyrir hönd Umhverfissamtaka Skagafjarðar,

Valgeir S. Kárason formaður

Þorsteinn Sæmundsson varaformaður

Þorsteinn T. Broddason ritari

Sólrún Harðardóttir gjaldkeri

Sigríður Sigurðardóttir meðstjórnandi